

כשרות של רבי נחמן מברסלב

לזכרון נצח מוריניו ר' ישראל הער אונסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

שבת משפטים

חמשה בקר ישלם .. (כ"א, לז)

עיקר הבחירה של האדם הוא בעניין האמת והשקר. כי אמת הוא עצם הקדשה והטוב, ושקר הוא עיקר הטמאה והסטרא אחרא והרע. וצריך האדם לבחור בטוב ולמאס ברע, היינו לקרב האמת ולרחק השקר. והנה השקר והסטרא אחרא הם הבל נדף, אין בהם שום ממשות כלל, מאחר שהם שקר ומלי דכדיבי [מילות כזב]; וזה בחינת "כי כל אלהי העמים אלילים" אלילים ממש. אך אף על פי כן בשביל כח הבחירה נתן כח להשקר, עד שיוכל להטעות את האדם ולומר עליו שהוא אמת, וכמבאר במקום אחר, שכשחוזרין השקר שתי פעמים, נעשה אצלו אמת וכו'. ולא די שהאדם יכול להטעות את עצמו, עד שיוכל להטעות גם אחרים בשקריו ובגנבת ערמותיו; ולא די בזה, עד שכביכול יכול להמשיך הסתרה כזאת, כאילו גם השם יתברך מסכים עמו, בבחינת "גנבא אמחתרתא, רחמנא קרי" [גנב במחתרת, מתפלל לה']; כי השם יתברך נתן כח להבחירה כל כך, שעקרה על ידי השקר כני"ל, עד שיש כח להשקר שהוא בחינת גנבה להעלים האמת כל כך, עד שיהיה נדמה לכאורה כאילו העלים האמת גם למעלה כביכול. וזה שאמרו רבותינו ז"ל על הגנב, שעשה עין של מעלה ככאילו אינו רואה, עשה ממש כביכול כני"ל.

וזה שמצינו גבי עשו, שרצה להטעות את אביו ברמאותיו ושקריו, עד שימשיך עליו את הברכות מלמעלה, עד שיעקב הכרח לידך עמו במרמה גדולה, עד שחטף הברכות ממנו, וגם אף על פי כן התגבר עשו ואמר: "ברכני גם אני אבי", עד שברכו "ועל חרבך תחיה", שעל ידי זה מתארך הגלות כל כך כידוע. וזה בחינת 'חמר הגנב מהגזל', כי הגזל אינו מעלים על כל פנים האמת כל כך בערמותיו ושקריו, רק הוא בא וגזל את חברו בזרוע ובאנס; והגנב בא בערמה ובמרמה כל כך, עד שמעלים האמת יותר ויותר, כביכול כאילו עשה עין של מעלה וכו' כני"ל. ועל כן הגנב משלם כפל ותשלומי ארבעה וחמשה כמו שאמרו רבותינו ז"ל. כי בודאי "ואתה מרום לעולם ה'", כי אף על פי שנתן כח להשקר להתגבר כל כך, אף על פי כן יד הקדשה והאמת תמיד על העליונה, כי מעט מן האור דוחה הרבה מן החשך. ותכף כשמושך האדם עצמו להאמת לאמתו, אזי מאיר עליו אור השם יתברך, שהוא כביכול עצם האמת; ואז לא די שזוכה לצאת מהחשך והשקר, אף גם הוא זוכה להוציא מהם כל הטוב שהיה כבוש אצלם מכבר; וכל מה שהשקר והחשך מתגברים ביותר להחשיך עליו, חס ושלום הוא מוציא מהם הטוב שכבוש בתוכם יותר ויותר על ידי שמתגבר ביותר להמשיך על עצמו אור האמת, שזה בחינת תשלומי כפל שמשלם הגנב כשנמצא הגנבה בידו.

ואם התגבר ביותר עד שכבר טבחו או מכרו, אזי משלם ארבעה וחמשה כני"ל, שזה בחינת מה שזוכה יעקב אבינו, עליו השלום, על ידי האמת והתמימות שלו להוציא מיד עשו הבכורה ומיד לבן הוציא כל זיווגיו ושנים עשר שבטי י-ה ועשירות גדול, והכל על ידי גודל האמת, שעל ידי זה לא די שהשקר אינו יכול להחשיך עליו, חס ושלום, אף גם האמת מאיר לו כל כך עד שמוציא מהם כל הטוב שהיה כבוש אצלם מכבר כני"ל. (לקוטי הלכות - הלכות גניבה ה' - אותיות ט' י' י"א לפי אוצר היראה - אמת - ע"ז)

אם כסף תלוה את עמי ... (כ"ב, כד)

כמו שהשם יתברך היה מקיים עולמו בחסד בתורת הלוואה וגמילת חסד מיום הבריאה עד יום מתן תורה, וגם עכשיו בעת שעוברין על רצונו חס ושלום היה ראוי שיחזר העולם לתוה ובהו, ואז מתקיימין רק בחסדו, בבחינת הלוואה, שהשם יתברך מרחיב לו זמן עד שישוב וישלם

את חובותיו מה שנתחייב האדם על ידי עוונותיו. נמצא שהשם יתברך מקיים מצוות גמילת חסד והלוואת חן הרבה מאד בכל שעה, וכמו כן אנו חייבים להתדבק במדותיו לרחם על העניים ולהלוות להם ולבלי להיות לו כנושה, כמו שהשם יתברך אינו נוגש אותנו, ומאריך לנו זמן אחר זמן זמנים טובא, עד שנסלק לו מעט מעט עד שנסלק את הכל. (לקוטי הלכות - הלכות העושה שליח לגבות חוב ב' - אות כ"ב לפי אוצר היראה - צדקה - ס"ח)

כי תראה חמור שנאך רבץ ... (כ"ג, ה)

וזה מרמז במצוה הנ"ל, כי שונא פרשו רבותינו ז"ל שזהו מי שראה אותו שעבר עברה, וזהו בחינת "רבץ תחת משאו" כי מתגבר עליו כבד המשאוי שהוא המשאוי של עוון ומחמת זה הוא רובץ תחת משאו, כי אי אפשר לו לשא כלל משאוי כזו. וזהו **כי תראה חמור שנאך רבץ** וכו' כי התגברות העוון הוא בבחינת החמר ורוח הבהמיות כי כשמתגבר חס ושלום המשאוי של עוון, אזי אינו נקרא בשם אדם כי עיקר האדם הוא הדעת, רק הוא בחינת חיה בדמות אדם כמבאר במאמר "כי מרחמם ינהגם" (לקוטי מוהר"ן ב' - סימן ז') עיין שם. והזהירה התורה על כל אחד שיראה את חברו שהתגבר עליו חס ושלום המשאוי של עוון כי רק זה נקרא משאוי כני"ל, אזי אסור לו להעלים עין, רק מטל עליו לרחם על חברו ולעזר לו, לקיים **עזב תעזב עמו**, כי זה מטל על כל אחד מישראל לרחם על חברו ברחמנות האמתית הגדול מכל מיני רחמנות, דהיינו לעזר לו לפרק מעליו המשאוי הכבד של עוון אשר אי אפשר לו לשא כלל משאוי כבד כזו. כי כל אחד מחיב להשתדל להשגיח על חברו לדבר עמו ביראת שמים להוציאו מהמשאוי הכבד של עוונות שהוא כבד מכל המשאות שזה עיקר הרחמנות, וזהו **עזב תעזב עמו** ...

ומי שזוכה לצאת ממשאוי הכבד של עוונות וזוכה לדעת, כמו כן פרנסתו מעופפת לו בנקל, כי משם עיקר הפרנסה. וכן להפך חס ושלום מי שמתגבר עליו חס ושלום המשאוי של עוון ואין בו דעת חס ושלום אזי פרנסתו באה לו בכבדות גדול וביגיעה גדולה מאד, בבחינת: שטו העם ולקטו — בשטותא, אזי וטחנו ברחיים או דכו במדכה, שזה בחינת כבדות הפרנסה למי שלא גרש הרוח שטות, כמובא בזהר הקדוש שמרמו על כבדות הפרנסה למי שאין בו דעת...

נמצא שעיקר כבדת ועל הפרנסה הוא מחמת כבדת המשאוי של עוונות. וזהו בחינת **כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו** שכבד עליו המשאוי של ממונו ופרנסתו ויש לו יסורים וכבדות גדול, וזה נמשך רק ממשאוי הכבד של עוונות, וזהו בחינת "שנאך" כי אין שונא אלא זה שעבר עברה, כמו שפירשו רבותינו ז"ל. והזהירה התורה לבלי לחדל מעזב לו, רק צריכין לעזב מלב מה שעשה ולעזר לו ... (לקוטי הלכות - הלכות פריקה וטעניה ב')

שיחות

(ר' ישראל אודסר, זצ"ל - המשך)

... כל העולם יתהפך, ויהיה נעשה מכל הבהמות בני אדם, ופה מגלה רבנו שהוא השורש של הגאולה ושל כל הנפשות בישראל להחזירם, להוציאם ממקומם... איפה, שכל אחד נפל לשם, ולהוציא כל העולם מהצרות, הצרות הם התאוות והכסף ותענוגי העולם הזה, ולא צריכים את הכל, צריכים לאכול חתיכת לחם, בשביל מה כל הכסף והבנינים:

... פיוף אחז של מנוי קקו
... אנה כל העולם ...

עצות ותפילות

(לקוטי עצות - עצה, אות ד')

על-ידי שמקבל עצה מצדיקי אמת, נעשה המתקת הדינים, גם על ידי זה יבוא לו שועה. גם אם אינו מקבל עצה מצדיקים, אזי אפשר שתבוא לו רעה, חס וחלילה, על ידי עצמו בבחינת אוולת אדם תסלף דרכו וכו'. אבל אם הוא מקבל עצה מצדיקים, אף אם אחר-כך לא עלתה לו יפה, הוא יודע שהוא רק מלמעלה.

... "בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני". רבנו של עולם, "מלכי ואלקי אלך אתפלה. אלך ה' אקרא ואל ה' אתחנן. עד אנה אשית עצות בנפשי יגון בלבבי יומם עד אנה ירום אויבי עלי". רחם עלי למען שמך, ותקננו בעצה טובה מלפניך והושיענו מהרה למען שמך, כי אתה יודע גדל חסרון העצה ועצם רבוי הפסקות שיש בלבי בכל הדברים, אשר על פי רב כל עצתי חלוקה לשתיים, ואיני יכול לתת עצות בנפשי בשום דבר למגדול ועד קטן, אשר זה הדבר היה בעוכרי, ומונע אותי מעבודת ה' ומתשובה אמתית. רחם עלי, בעל הברכה. גדול העצה הרב העלילה, וזכני לקבל תמיד כל העצות מצדיקי וכשרי הדור האמתיים, אשר כל עצותיהם נמשכות מהתורה הקדושה, שקבלו מרבותיהם הצדיקים הקדושים האמתיים, זכנו להתקרב אליהם באמת ולקבל מהם כל העצות בכל הדברים שבעולם, הן בעבודות ה', והן בעבודות משא ומתן ופרנסה, והן בשארי עסקים, בכלם אשאול את פיהם ואזכה להנות מהם עצה ותושיה. ויאירו בי חכמתם הקדושה. ועל-ידי-זה יהיה נמשך עלי חסד גדול. וימתיקו ויבטלו ממני כל הדינים שבעולם. ואזכה לישועה שלמה בכל-עת, כמו שכתוב, ותשועה ברב יועץ.

ותשמרני ותצילני תמיד, שלא אכשל לעולם בעצה שאינה טובה, חס ושלום, ולא אמשיך עלי שום צער ויסורים והזק, חס ושלום, על-ידי עצות נבערות, חס ושלום, רק אשתדל תמיד לקבל כל העצות מצדיקי וכשרי הדור האמתיים, באופן שיאירו בי חכמתם הקדושה. ותעורר רחמיך וחסדיך הגדולים עלי בכל-עת, ותושיעני תמיד בכל מה שאני צריך להושיע בגשמיות ורוחניות, ויהיה נמשך עלי חסד אל כל היום, ויקים בי מקרא שכתוב, "ה' הפיר עצת גויים הניא מחשבות עמים. רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום. עצת ה' לעולם תעמד מחשבות לבו לדור ודור". ונאמר, "ה' צבאות יעץ ומי יפירנה". ונאמר, "יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא. נרננה בישועתך ובשם אלקינו נדגל ימלא ה' כל משאלותיך. ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו. יהיו לרצון אמרי-פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי. ברוך ה' לעולם אמן ואמן": (לקוטי תפילות א' - מתוך תפילה קי"ז)

(ספר אפי הנחל א' - מכתב פ"ו)

מכתב

ב"ה, ר"ח כסלו תשכ"ה.

לכבוד עיני ולבי, החונן ומכבד בכל מיני חן ופאר את נטורי קרתא האמתיים החובבים אותו בחבה גדולה ויתרה על אשר בגדל יקר אצילות נפשו זכה להבחין ולהבין האמת האמתית, שהוא נשק סודי חדש שמנצח ומשמיד את השקר ואבי אבות הטמאה של אמונות כזביות וחכמות חיזונית שמשחיתים ומחריבים את העולם במינות וכפירות ומביאים לכל הצרות והרעות שבעולם רחמנא לצלן. שלום וברכה וכל טוב.

לבי יקירי, זה זמן רב שמאד היה קשה לי מלאכת הכתיבה, כי מחלת הזקנה גברה עלי ביותר, עיני כהו וידי רפו וברכי כשלו וכחי תש ומתמוטט מיום ליום. ה' יודע ועד שאתה שוכן בלבי תמיד ולבי שבור ורצוף ומלא מרירות על שאיני זוכה להחיותך ולשמח נפשך בדברי החכם המנהיג האמת שמנחם ומשמח ומחיה נפש כל חי לדורות עולם.

בכל לבי ונפשי אביע ואערך לפניך את ברכתי הנאמנה, ברכת ברוך הבא לאחיד היקר ונכבד מאד, אשר הגדיל ה' לעשות עמו וזכהו לבוא ולדרך על אדמת קדש בארץ אבותינו, בארץ חמדתנו וחיותנו מנוחתנו ותקוותנו, מקום האמונה והחכמה דקדשה, מקום מוכן להתחכם ולהכיר האמת, מקום שממנו תצא אור האמת לכל העולם, מקום אשר עיני כל ישראל נשואות אליו. ישא ברכה מאת ה' ויגמר עמו בנפלאות חסדיו לטובתו הנצחי.

ברכת מזל טוב ליום הולדתך, יוסיף ה' עליך ועל ביתך חיים טובים וארכים, חיים חדשים נאמנים ורעננים, חיים של ברכה והצלחה בכל אשר תשלח ירך לטובת עמנו וארצנו, חיים שתזכה לשבר כל ההסתרות ומניעות וטרדות ועיכובים מלהתקרב אל האמת, חיים שתזכה להכניס בלבך ובלב כל העם אור הצדיק האמת שהוא עיקר החיות וקיום העולם, שעל-ידו יהיה העולם חדש לגמרי, כי יהפך כל העולם משקר לאמת, מכפירה גמורה לאמונה שלמה, מחשך לאור גדול, במהרה בימינו, אמן.

ברכת אוהבך ועבדך הנאמן והמסור בכל לב ונפש באמת. ישראל דב אודסר

...ורבי נחמן הוא השורש שלנו ושל כל העולם, ובשמו "י נח נחמ נחמן", וזה מסוגל לכל, לחזור בתשובה... העיקר הוא החכמה, אם חיים אפילו ארץ שנים, זה דבר שנכלה, סוף כל סוף הוא נכלה, בפרט אנחנו בדורות אלו חיים חמישים או שישים שנה, וגם כן חצי מזה ישנים, בשביל מה חיים? בשביל מה כל העבודה? אחרי חמישים או שישים שנה נכנסים לבית חולים ואחר כך מכניסים למקרר ואחר כך לקבר, משאירים כל הכסף וכל העבודה בעולם הזה, בשביל מה עבדת חמישים שנה? בשביל מה? הוא רק חשב תמיד מחשבות, איפה לוקחים כסף, כסף, כסף, מה זה? זה ממש שיגעון!

וזה הפתק בא לעולם על ידי מכשלה, על ידי מכשול, כתוב פסוק בתורה: "והמכשלה הזאת תחת ידיך", על ידי המכשלה נעשים פלאות, בפרט רבנו הקדוש הוא מכניס, הוא מהפך כל הרחוקים וכל הפושעים וכל העולם, מהפך כולם להשם יתברך, דיבור אחד שלו מנצח כל העולם, הוא מצחק מהם ומבינים שהם שנתו, על מה הם עובדים כל כך ורודפים כל כך? בשביל מה? בשביל מה? בשביל מה? "י נח נחמ..." זה דבר קל להגיד, כי כשאומרים "י נח נחמ", אז מחזיקים בהשורש של כל הבריאה ושל כל התורה ושל כל הצדיקים, ונכנסים בעולם אחר, רק שמזכירים שם רבנו רבי נחמן, כמו שחתום בחתימה בפתק הזה "י נח נחמ נחמן מאומן"...

...זה צריך להיות בכל מקום, בכל חנות, בכל בית, בכל העולם. בכל אדם יש טוב! וזה הטוב, אף-על-פי שהוא מעט מאד, יש לו כוח להפוך את האדם...

אני כל כך רגיל לשפלות כזה ולסבול צרות, אני כבר רגיל בזה, וברוך השם הכל היה בעתו, בזמנו, והיה הכל שמור לעכשיו, וגם כן המכתב מלפני שישים ושלושה שנים, היה הכנה לעכשיו, שישים שנה היה בלי פרסום, אני סיפרתי לרב שלמה ווקסלר, לאנשי סגולה, לחברים שלי, אבל לא בפרסום, ברוך השם יש לנו בית ומטבח ואש, ויכולים לשתות, יש לקנות לחם ברוך השם בהרחבה, ואפשר לשתות, לאכול לחם עם תה ולחיות חיים טובים, פלאות השם כאלה, מכתב כזה שלא שומעים, לא שמענו ולא אפשר להיכנס למוח נס ופלא כזה בדור החושך הזה, הנקודות? הנקודות הם סודות גדולות, האותיות עם הנקודות, ואי אפשר לקרוא "נחמן" בלי נקודות?

קודם כל יש נקודה על 'נ', 'נ' פתח 'נח' פתח שווא, 'נחמ', 'נחמן' זה הכל נקודות, וגם כן זה 'פשוט כפול...', מדוע לא חמש? מדוע לא שלוש? רק ארבע! זה 'פשוט, כפול, משולש, מרובע', זה הגיון שיתגן לעתיד על ידי משיח צדקת לתקן העולם, וזה השיר, הוא מגלה כאן במכתב הזה שהוא זה השיר 'פשוט, כפול, משולש מרובע' "י נח נחמ נחמן מאומן", אוי, יש בחירה, היינו צריכים להיות צדיקים קדושים, כשיש פלא כזה, בחושך הזה יש פלא כזה, מכתב כזה, איך הוא נחתם ואיך הוא נכתב, הסימן שלא ידע מזה שום בן אדם. ואני לא שמת לב לזה, מה זה נייר? ומה יעשה לי הנייר? זה יכבוש כל העולם, זה הנייר!

סיפור

(ספר ימי מוהרני"ת - סימן ס"ג)

רבי נתן ז"ל מספר על הסתלקות רבנו הקדוש]

... אחר כך בשעה קלה, ראיתי שחיותו [של רבינו הקדוש] מועט מאד ואי אפשר לו לשבת על הכסא כלל, חזרתי וצווייתי לשאת אותו על מטתו, ואז שתק ולא אמר לא הן ולא לאו, ולקח אותו האיש מטראוויצע על זרועו ונשא אותו וזכרונו לברכה עד מטתו והשכיב אותו על מטתו.

ובהיותו משכיב אותו, תפסתי אני את ידו הקדושה בידי כדרך הנהוג בנותני שלום זה לזה, וחבקתי את ידו בדרך התקשרות, ושכב על מטתו והיה מלבש בבגדיו, במלבוש נאה של משי, וצוה לרי' שמעון שילבישו יפה, דהיינו שצוה לסגור הבתי ידיים (שקורין ארבל) בהקרסים; ועשה כן והיה קצת מהבית יד של הכותנת שלו יוצא לחוץ מהבית יד של הבגד יותר מהראוי, וצוה עליו ברמיזה לתחבו יפה לתוך בית יד של הבגד, וצוה לרחוץ יפה את זקנו הקדוש שהיה עליו קצת דם של ההוסט, ורחצו יפה, ושכב על מטתו בתרות גדול, ולקח איזה עגול של שעה וכיוצא וגלגלו בין אצבעותיו וחשב מחשבותיו הנוראות, כדרך הנהוג בגדולים כשחושבין באיזה עניין, הם מגלגלין בין אצבעותיהן שעה, והוא זכרונו לברכה היה רגיל בזה קצת בסוף ימיו, ואפילו באותו היום האחרון בשעה האחרונה, הייתה מחשבתו הנוראה עסוקה במה שהייתה עסוקה, ובידיו הקדושים גילגל איזה דבר בתרות נפלא ובצחות וזכות נאה ונוראה אשר לא נראה כמוהו, ונתנו לו מעט רטב לאכל, ונטל ידיו וברך ואכל, ואחר כך באיזה שעה נתנו לו עוד הפעם רטב ולא היה יכול לאכל עוד, ונמשך הדבר מעת ששכב על מטתו עד שנגווע בערך שלוש שעות ויותר קצת...